

Fingrid Oyj

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN (YVA-MENETTELYN) SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA, LAHDESJÄRVI-MELO VOIMAJOHTOHANKE

HANKE

Lahdesjärvi-Melo 2x110 kV voimajohtohanke, Tampere, Pirkkala ja Nokia

HANKKEESTA VASTAAVA

Fingrid Oyj, PL 530, 00101 Helsinki

ASIAN VIREILLETULO

Fingrid Oyj (jäljempänä myös hankkeesta vastaava) on esitellyt hankkeen ympäristöselvitystä viranomaisille 9.10.2023. Kokouksessa on todettu, että hankkeesta on syytä tehdä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 13 §:ssä tarkoitettu päätös siitä, tuleeko Lahdesjärvi-Melo voimajohtohankkeeseen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely).

Asian ratkaisemiseksi hankkeesta vastaava on toimittanut ELY-keskukselle seuraavat asiakirjat:

- Ecobio Oy: Lahdesjärvi-Melo 2x110 kV voimajohto. Ympäristöselvitys 2023. Fingrid Oyj.
- FCG Finnish Consulting Group 2021. Multisilta-Melo 110 kV voimajohdon liito-oravaselvitys.
- Lahdesjärvi (Tampere) Melo (Nokia) voimajohdon arkeologinen inventointi 10.–11.8. ja 18.8.2023.
- Ecobio Oy: Lahdesjärvi-Melo 2x110 kV voimajohto. Ympäristöselvityksen täydennys. Fingrid Oyj (10.6.2024).
- Lahdesjärvi-Melo 2 x 110 kilovoltin voimajohdon uudistamishanke. Luodonsaaren Natura-arviointi (25.3.2024).
- Liite 4: Salassa pidettäviä lajeja koskevat havaintotiedot- vain viranomaiskäyttöön

12.9.2024

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeen kuvaus ja sijainti

Fingrid Oyj suunnittelee noin 23 kilometriä pitkää 2x110 kilovoltin voimajohtoa Tampereen Lahdesjärveltä Pirkkalan kautta Nokian Meloon. Uudella voimajohdolla korvataan nykyinen 110 kilovoltin voimajohto.

Nykyinen voimajohto korvataan 2x110 kilovoltin voimajohdolla Multisillan ja Melon sähköasemien välillä (osuudet B-F), lisäksi hankkeen yhteydessä uusitaan Multisillan ja Tampereen Lahdesjärven väliltä noin 3 kilometriä pitkä voimajohto-osuus yhden tai kahden virtapiirin 110 kilovoltin voimajohdolla (osuus A-B). Voimajohto rakennetaan pääosin nykyisen voimajohdon paikalle siten, että johtoalueen leveys säilyy lähtökohtaisesti ennallaan. Pylväsväli pysyy suunnilleen nykyisellään, mutta pylväspaikat vaihtuvat.

Hankkeen suunnitelmien edetessä on havaittu, että johtoreitin osuudelle Multisilta-Kaivannonsalmenkanava (osuus C-D) tekniseksi toteutustavaksi voidaan harkita vapaasti seisovan T-pylväsrakenteen käyttöä ympäristöselvityksessä esitetyn harustetun portaalipylvään sijaan. T-pylväät ovat noin 25–35 metriä korkeita, ja noin 10 metriä korkeampia kuin harustetut portaalipylväät. Vapaasti seisovassa T-pylväsratkaisussa johtoalue ei levene nykyisestä, kun taas harustetussa portaalipylväsratkaisussa johtoalue levenee kuusi metriä. Ympäristöselvityksessä esitettyä 20 metrin sivuttaissiirtoa pohjoiseen tai etelään voidaan kuitenkin hyödyntää osalla reittiä, mikäli se lieventää vaikutuksia arvokkaiksi tunnistettuihin kohteisiin. Sivuttaissiirron hyödyntämismahdollisuuteen vaikuttavat myös tekniset reunaehdot. Mahdollisuudet T-pylvään käyttöön lentokentän läheisyydessä selviävät vasta voimajohdon tarkemmassa teknisessä yleissuunnitteluvaiheessa.

Voimajohto sijoittuu Pirkanmaan maakunnassa Tampereen kaupunkiin, Pirkkalan kuntaan ja Nokian kaupunkiin. Selvitysalueella on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava, Tampereen kaupungin yleiskaava, Pirkkalan kunnan ja Nokian kaupungin osayleiskaavat sekä Tampereen ja Nokian kaupunkien ja Pirkkalan kunnan asemakaavat.

Voimajohtoreitti sijaitsee pääosin metsätalousalueella ja ylittää myös peltoaukeita, taajamaa ja liikennealueita. Voimajohdon halkomat metsäalueet sijaitsevat suurimmaksi osaksi Pirkkalan kunnassa ja ovat erinäisistä metsäkuvioista koostuvia laajoja, yhtenäisiä kokonaisuuksia. Tampereen kaupungissa voimajohtoreitti ylittää Multisillan kaupunginosan, Valtatie 3:n ja valtion rautatien. Voimajohtoreitti ylittää haja-asutusalueita Pirkkalan kunnan Sorkkalassa ja peltoalueita Pirkkalan Sorkkalassa, Harjulassa, Savilahdella sekä Nokian Kohmassa. Voimajohtoreitti ylittää Pyhäjärven Kaivannonsalmen kanavan ja Sotkanvirran kohdalla Nokian kaupungin alueella. Melossa voimajohtoreitti ylittää Nokianvirran. Voimajohtoreitin läheisyyteen on suunnitteilla Valtatie 3:n uusi Puskiainen-Pirkkala moottoriväylä. Muita huomioitavia muutoksia maankäyttöön ovat 2-kehän kehittämishanke Sorkkalassa sekä puolustusvoimien suunnittelemaat varalaskupaikat.

12.9.2024

Ympäristöselvitys

Hankkeelle on laadittu ympäristöselvitys (Ecobio Oy 2023), joka on laadittu perustuen saatavilla oleviin lähtötietoihin, lausuntoihin sekä maastokäynteihin. Ympäristöselvityksessä kuvataan alueen ympäristön nykytila ja selvitetään johdon uusimisesta seuraavat ympäristövaikutukset. Ympäristöselvityksessä esitetään myös toimenpiteitä haitallisten vaikutusten vähentämiseksi ja lieventämiseksi. Tulosten perusteella voimajohdon alueella sijaitsevista huomionarvoisista kohteista laaditaan kohdekohtaiset ohjeistukset niiden arvojen säilyttämiseksi. Maastokäyntien tarkoitus oli selvittää alueen luontotyyppien esiintyminen sekä huomionarvoiset luontoarvot. Kasvillisuus kartoitettiin ja tiedossa olevat tärkeät luontokohteet tarkastettiin. Käynneillä selvitettiin myös liito-oravalle sopivat habitaatit sekä rakentamisen vaikutukset asumiseen, viihtyisyyteen ja maisemaan. Lisäksi Museoviraston arkeologiset kenttäpalvelut toteuttivat alueella arkeologisen maastoinventoinnin elokuussa 2023.

Ympäristöselvityksen mukaan hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia voidaan joko lieventää tai kokonaan estää valitsemalla oikeat työtavat ja huomioimalla voimajohdon läheisyyteen sijoittuvat huomionarvoiset kohteet uusien pylväiden sijoitussuunnittelussa. Ehdotukset lieventämistoimenpiteiksi on esitetty raportissa ja ehdotuksia tarkennetaan erillisissä ympäristökohdeohjeissa.

Ympäristöselvityksen todetaan, että hanke ei ympäristövaikutuksiltaan eroa nykytilanteesta merkittävästi. Aiheutuvat vaikutukset ovat paikallisia, pääasiassa rakentamisen aikaisia sekä ajallisesti väliaikaisia. Selvityksen perusteella arvioituna hanke ei edellytä YVA-lain mukaista YVA-menettelyä.

Ympäristöselvityksen päivityksessä (Ecobio 2024) käsiteltiin osuuden Multisilta-Kaivannonsalmenkanava C-D muutosta vapaasti seisovan T-pylväsrakenteen ja aiemman harustetun portaalipylväsratkaisun välillä. Selvityksessä on vertailtu kahden vaihtoehdon kokonaisvaikutuksia.

Hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Vaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen

Hanke ei ole ristiriidassa aluetta koskevien kaavamääräysten kanssa. Voimajohtoreitti sijoittuu pääosin metsätalousalueelle. Aiemmassa suunnitelmassa hankkeen vaikutukset maankäyttöön koituvat pääosin voimajohtoalueen siirtymisestä tai levenemisestä osuuksilla C-D ja E-F. Kokonaisvaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen arvioidaan vähäisiksi. Uudessa suunnitelmassa maankäyttövaikutukset maa- ja metsätalousalueilla arvioidaan aikaisempaa suunnitelmaa lievemmiksi, kun uutta voimajohtoaluetta ei muodostu. Rakennusrajoitusalue siirtyy kattamaan myös voimajohtoalueen reunavyöhykkeen. Muutos on paikallisempi kuin aikaisemmassa suunnitelmassa, missä voimajohtoalue ja rakennusrajoitusalue sekä levenisivät että siirtyisivät sivuttaissuunnassa pohjoiseen tai etelään.

12.9.2024

Maisemavaikutukset sekä vaikutukset kulttuuriympäristöön ja muinaisjäänöksiin

Alueella sijaitsee jo nykyisellään voimajohto, joten hankkeessa ei tuoda maisemaan täysin uutta elementtiä. Voimajohton uusimisesta arvioidaan aiheutuvan korkeintaan vähäisiä maisemavaikutuksia vesistöjä ylittävälle osuuksille. Voimajohto-osuus E-F sijoittuu avoimelle peltoalueelle sekä metsään ja sijaitsee Pyhäjärven-Nokianvirran-Kuloveden maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Maakuntamuseon ehdotuksen mukaisesti maisema-alueelle sijoittuvalla voimajohto-osuudella selvitetään vaihtoehtoisena toteutusvaihtoehtona matalampaa pylväsratkaisua, jossa johtoalue levenisi nykyisestä 9 metriä.

Merkittävimmän visuaalisen vaikutuksen maisemaan aiheuttavat uuden voimajohton korkeammat pylvääät. Uuden suunnitelman T-pylväs on aikaisemman suunnitelman harustettua pylvästä noin 10 metriä korkeampi ja olemassa olevaa voimajohtopylvästä noin 15 metriä korkeampi. Vaikutus maisemaan on pysyvä. Korkeampi pylvääs on näkyvämpi erityisesti avoimissa maastoissa ja vesistöjen ylityksissä, missä vaikutus maisemaan on suurempi.

Lieventämistoimenpiteet huomioiden kokonaisvaikutukset maisemaan arvioidaan vähäisiksi. Uuden suunnitelman mukaisena hankkeen maisemaan kohdistuvat kokonaisvaikutukset eivät merkittävästi eroa aikaisemmasta suunnitelmasta. Vaikutukset arvioidaan kuitenkin metsäisillä osuuksilla hieman aikaisempaa suunnitelmaa lievemiksi, sillä voimajohto rakennetaan nykyiselle voimajohtoalueelle eikä sitä varjostavaa puustoa ole tarvetta poistaa. Hankkeen maisemavaikutukset ovat aikaisemman suunnitelman kaltaisesti huomattavimmat rakentamisen jälkeisenä aikana, kun uudet pylvääät ovat vielä kiiltäviä eikä sinkitty teräsrakenne ole vielä hapettunut tummaksi.

Voimajohtoalueelle ei sijoitu arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Nokian kaupungissa voimajohtoalueen koillispuolella noin 750 metrin etäisyydellä sijaitsee Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkitty maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Nokian asemansetu ja asuinalueet/Kehon ryhmäpuutarha-alue. Voimajohton reitille sijoittuu neljä muinaisjäänöstä ja kaksi arkeologisen perinnön ydinaluetta. Kulttuuriympäristöön ja muinaisjäänöksiin ei aiheudu vaikutuksia, kun huomioidaan lieventämistoimenpiteet. Uuden suunnitelman vaikutukset eivät merkittävästi eroa aikaisemmasta suunnitelmasta.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Voimajohtoreitin varrelle sijoittuu taajama-asutusta Melon voimalaitoksen läheisyydessä, Tervasuon ja Sotkan alueilla, Sorkkalassa sekä Multisillan ja Lahdesjärven välisellä alueella. Kylämuotoista yhteiskuntarakennetta sijaitsee Savilahden ja Topparin alueella Luodon saaren kaakkoispuolella. Muilta osin voimajohto sijoittuu maaseutumaisen asutuksen alueelle.

Voimajohto rakennetaan pääosin nykyisen voimajohton paikalle siten, että johtoalueen leveys säilyy lähtökohtaisesti ennallaan. Pylväsväli pysyy suunnitteen nykyisellään, mutta pylväspaikat vaihtuvat. Osiolla E-F

12.9.2024

tarkastellaan kahta vaihtoehtoa: johto sijoittuu nykyisen paikalle vapaasti seisovin t-pylväin siten, että johtoalueen leveys säilyy ennallaan, tai maakuntamuseon ehdotuksen mukaisesti käytetään matalampaa pylväsratkaisua, jossa johtoalue levenisi nykyisestä 9 metriä. Pylvästyypin uusiminen harustetusta pylvästä vapaasti seisoviin yhteispylväisiin pienentää pylväiden vaatimaa maa-alaa ja vaikuttaa näin myönteisesti voimajohdon alla olevien peltoalueiden viljelyyn. Kohmassa voimajohdon osuudella E-F sijaitseva latorakennus tulee huomioida, mikäli voimajohto toteutetaan yhdeksän metriä leveämmällä voimajohtoalueella. Kohman rakennuksen nurkka ulottuu johtoaukealle. Vaikutusten arvioidaan jäävän kokonaisuudessaan melko vähäisiksi.

Osiolla A-B on suunnitteilla kaksi vaihtoehtoista ratkaisua, jossa uusittava voimajohto rakennetaan 2x110 kilovoltin voimajohtona vapaasti seisoviin yhteispylväisiin tai yhtenä 110 kilovoltin voimajohtona harustetuin pylväin. Johtoalue ei kuitenkaan levene ja osuus sijaitsee teollisuusalueella.

Aiemman suunnitelman mukaan osuudella C-D laajentumispuolen valinnassa tulee ottaa huomioon Kaitalankulmassa Kaitalantien länsipuolella voimajohdon eteläpuolella sijaitseva piharakennus, Pirkkalan Sorkkalassa nykyisen voimajohdon eteläpuolella sijaitseva asuinrakennus, luokittelematon piharakennus Suojasessa sekä sen pihapiiri ja Kaivannonsalmella voimajohdon pohjoispuolella sijaitseva lomarakennus. Voimajohdon laajeneminen näiden rakennusten suuntaan asettaisi asuinrakennuksen ja lomarakennuksen voimajohtoalueen reunavyöhykkeelle ja osan piha-alueista sekä Kaitalankulman piharakennuksen voimajohtoaukealle. Uudessa suunnitelmassa voimajohto rakennetaan nykyiselle voimajohtoalueelle eikä etäisyys asutukseen muutu. Pylväskorkeus kasvaa aikaisemmasta suunnitelmasta hieman, mutta muutos asumisviihtyvyyteen vaikuttavassa voimajohdon näkyvyydessä on lievempi.

Voimajohdon uusimisella on rakentamisen aikaisia vaikutuksia voimajohtoalueella sijaitsevien alueiden virkistyskäyttöön. Voimajohdon alle sijoittuu useita ulkoilureittejä ja latuverkostoja. Uuden suunnitelman mukaisesta rakentamisesta koituvat vaikutukset virkistysalueiden käytettävyyteen ovat kuitenkin hieman paikallisempia, kun voimajohto rakennetaan nykyisen paikalle ja purku- ja rakennustöihin tarvittava alue on maastossa pienempi.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohja- ja pintavesiin

Kokonaisuudessaan vaikutukset maa- ja kallioperään arvioidaan melko vähäisiksi ja paikallisiksi ja ne kohdistuvat lähinnä pylväspaikoille. Uusien pylväiden perustuksien rakentaminen muuttaa kallioperää paikallisesti. Pelloilla ja pihapiireissä sijaitsevat vanhojen pylväspaikkojen perustukset poistetaan uudistuksen aikana, mutta metsäalueilla ne jätetään maahan. Jättämällä metsäalueiden perustukset paikoilleen vähennetään häiriötä ympäristölle ja vältetään kallioperään ja sitä ympäröivään maaperään kohdistuvia lisämuutoksia. Pöllönvuoren arvokas geologinen alue sijoittuu voimajohtoalueelle noin 80 metrin matkalta voimajohdon osuudella E-F. Kallion louhinta voidaan välttää kokonaan suunnittelemalla pylväiden

12.9.2024

sijainnit arvokkaan kallioalueen ulkopuolelle, jolloin Pöllönvuoren geologiseen alueeseen ei kohdistuisi haitallisia vaikutuksia.

Voimajohto-osuuden C-D pohjoiselle reunavyöhykkeelle sijoittuu noin 30 metrin matkalta Taaporinvuori-Myllyvuoren arvokkaaksi luokiteltu kallioalue. Aiemmassa suunnitelmassa kallioalue sijaitsi voimajohtoalueella noin 100 metrin matkalta, jos voimajohdon laajentumissuunnaksi valittaisiin pohjoinen. Valitsemalla siirtymissuunnaksi etelä, vaikutuksia ei olisi lainkaan. Uudessa suunnitelmassa vaikutuksia voidaan välttää sijoittamalla pylväät alueen ulkopuolelle ja välttämällä työkoneilla liikkumista ja materiaalien varastoimista kallioalueella. Uudessa suunnitelmassa maa- ja kallioperään ei kohdistu merkittävästi aikaisemmasta suunnitelmasta eroavia vaikutuksia.

Voimajohtoreittiä lähimmät pohjavesialueet sijaitsevat kolmen kilometrin päässä voimajohtoreitistä, eikä voimajohdon uusimisesta täten odoteta aiheutuvan vaikutuksia pohjavesialueille.

Voimajohto ylittää Pyhäjärven vesistön Nokian kaupungin alueella Kaivannonsalmen kanavan ja Sotkanvirran kohdalla. Melossa voimajohto ylittää Nokianvirran. Voimajohto ylittää myös useita pienikokoisia jokia sekä yhden pienikokoisen lammen. Rakentamisen aikaisia vaikutuksia näihin vesistöihin voidaan lieventää sijoittamalla uudet pylväät riittävälle etäisyydelle vesistöjen rannoista ja jokien penkoista ja poistamalla mahdollisimman vähän kiintoainesta sitovaa kasvillisuutta vesistöjen reuna-alueilta vanhoja pylväitä poistaessa. Rakennus- ja kunnostustöiden sekä puustonkäsittelyn yhteydessä on syytä välttää turhaa liikkumista jokien penkoilla. Voimajohdon uusimisen ei katsota vaikuttavan pysyvästi valuma-alueisiin tai veden virtauksiin kummankaan vesistön tai voimajohtoalueen läpi virtaavien jokien kohdalla.

Erityisesti luonnonsuojelualueiden läpi virtaavat Arranmaanoja, Sikojoki ja Keskisenoja sekä metsälakikohteelle laskeva Myllyoja tulee huomioida voimajohtoalueen rakennustöissä sekä alueella liikuttaessa kunnossapito- tai puustonkäsittelytehtävissä. Myllyojan alalaskulla sijaitsee kaksi muuta metsälakikohdetta. Kiintoaineskuorman kasvaminen ja ojan tukkeutuminen työkoneiden alueella liikkumisen seurauksena nähdään isoimpina riskeinä, joiden seuraukset voivat näkyä epäsuotuisina muutoksina kasvillisuudessa metsälakikohteilla. Vaikutukset ovat kuitenkin helposti ehkäistävissä huomioimalla kohde rakennus- ja kunnossapitotöiden yhteydessä, jolloin vaikutuksia Myllynojaan ja sen alajuoksun metsälakikohteisiin ei aiheudu.

Uuden suunnitelman (C-D) vaikutukset ovat paikallisemmat ja täten pienemmät, mutta eivät eroa merkittävästi aiemmasta suunnitelmasta.

Vaikutukset luonnonympäristöön ja suojelukohteet

Johtoreitiltä havaittiin maastotöiden yhteydessä liito-oravan käytössä oleva elinpiiri Luodonsaarella sekä sopivia elinympäristöjä Lahdesjärvellä, Multisillassa, Leppäperkossa, Suojasessa, Lepolantiellä, Lahdenpohjantiellä ja Kohmalassa. Edellisten luontoselvitysten perusteella (Tampereen kaupunki, FCG) huomionarvoisiksi kohteiksi on tunnistettu

12.9.2024

Multisillan, Lahdenpohjantie E:n ja Kohmalan elinpiirit Lahdenpohjantie E:llä voimajohdon ylittävä liito-oravan kulkuyhteys. Liito-oravan elinpiirien heikentämistä voidaan välttää valitsemalla voimajohdon C-D laajenemissuunnaksi vähävaikutteisempi ja toteuttamalla osuus E-F vapaasti seisovalla pylväällä. Uudessa suunnitelmassa eläimistöön kohdistuvat vaikutukset ovat huomattavasti lievemmat, kun voimajohto rakennetaan nykyiselle voimajohtoalueelle eikä elin- ja pesimäympäristöjä häviä tai heikenny eivätkä lajien kulkuyhteydet pirstoudu. Leppäperkossa ja Lahdenpohjantien itäpuolella sijaitseviin aikaisemmin tunnistettuihin liito-oravan elinpiireihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää poistamalla vain hankkeen kannalta välttämätön reunapuusto. Linnuston osalta korkeampi pylväsmalli voi lisätä alueen yli muuttavien lintujen törmäysriskiä. Siksi voimajohtoon tulee asentaa huomiomerkit Kaivannon-salmen itäpuolisille peltoaukeille sekä Sääksjärven pohjoispuolelle, joissa törmäysriskin arvioidaan olevan potentiaalisesti suurempi.

Huomionarvoisia kasvilajeja havaittiin Luodonsaarella. Näiden lajien esiintyvyyden ja elin- ja kasvuympäristöjen sekä luontotyyppien heikentämistä voidaan estää pylvässijaintien suunnittelulla sekä sillä, että rakentamisen apualueina käytetään voimajohtoaluetta ja olemassa olevaa tiestöä.

Voimajohto sijoittuu Nokian kaupungin alueella Luodonsaaren Natura-alueelle sekä Pöllönvuoren Natura-alueen rajalle. Luodonsaaren Natura-alueella voimajohtoalueen leveys tai sijainti eivät muutu. Luodonsaaren Natura-alueen suojeluperusteena olevaan lajiin ei odoteta kohdistuvan vaikutuksia, ja suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää pylvässijoittelulla sekä keräämällä raivaustähteet pois avoimilta niittyluontotyypeiltä.

Voimajohtoalueella sijaitsee Peltolammin-Pärrinkosken yksityinen luonnonsuojelualue ja sen laajennus sekä Leppäperkon yksityinen luonnonsuojelualue. Peltolammin-Pärrinkosken luonnonsuojelualueeseen ja sen laajennukseen kohdistuvia vaikutuksia voidaan välttää sijoittamalla uudet pylväät luonnonsuojelualueen ulkopuolelle. Kummankaan toteutusvaihtoehdon vaikutukset Leppäperkon luonnonsuojelualueeseen eivät eroa merkittävästi aikaisemmasta, etelän suuntaisella sivuttaissiirrolla toteutettavasta suunnitelmasta. Voimajohdon rakentaminen nykyiselle sijainnille esitetyin lieventämistoimenpitein arvioidaan kokonaisvaikutuksiltaan lievemmäksi vaihtoehdoksi.

Ilmastovaikutukset

Aiemman suunnitelman ilmastovaikutukset aiheutuisivat levenevän voimajohtoaukean puuston poiston aiheuttamasta hiilivarastojen vähenemisestä. Uuden suunnitelman myötä voimajohto voidaan rakentaa nykyiseen maastokäytävään, eikä uutta voimajohtoaluetta muodostu. Muutoksen seurauksena poistettava puuston määrä vähentyy merkittävästi. Purku- ja rakennustyötä toteutettava puuston poisto sijoittuu nykyiselle voimajohtoalueelle ja vastaa vaikutuksiltaan sähköturvallisuuden takaavaa huoltotoimenpiteenä toteutettavaa voimajohtoalueen raivausta.

12.9.2024

Vaikutukset paikalliseen hiilinieluun ja täten ilmastoon ovat täten uudessa suunnitelmassa lievemmat. Molemmissa vaihtoehdoissa merkittävien ilmastovaikutus aiheutuu pylväsrakenteissa ja johtimissa käytettävän teräksen ja alumiinin valmistuksessa, joka on kertaluontoinen päästö. Kokonaisuutena ilmastovaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

ASIAN KÄSITTELY ELY-KESKUKSESSA

Viranomaisten kuuleminen

Ennen päätöksen tekemistä viranomaistahoilta on pyydetty lausunnot kuulemistilaisuudessa 18.6.2024. Lisäksi on annettu mahdollisuus toimittaa lausunto jälkikäteen 5.7.2024 mennessä. ELY-keskus on kuullut YVA-lain 13 §:n 1 momentin nojalla hankkeesta seuraavia viranomaistahoja: Tampereen kaupunki, Pirkkalan kunta, Nokian kaupunki, Pirkanmaan liitto ja Pirkanmaan maakuntamuseo. Tampereen kaupungin asemakaavoitus pyysi lisää aikaa lausunnon antamiselle ja sille nähtiin tarpeelliseksi antaa lisää aikaa 23.8.2024 asti. Lausunto toimitettiin 22.8.2024.

Seuraavassa yhteysviranomaisen laatimat tiivistelmät annetuista lausunnoista ja vastineista:

Kuulemistilaisuudessa 18.6.2024 esiteltiin voimajohtohankkeen ympäristöselvitystä ja sen täydennystä. Ympäristöselvitystä on päivitetty vuonna 2024. Ympäristösuunnitelman päivityksen perusteella uusi hankesuunnitelma aiheuttaa kokonaisuudessaan lievempiä ympäristövaikutuksia aikaisempaan suunnitelmaan verrattuna. Lieventämistoimenpitein vaikutuksia voidaan poistaa tai lieventää. Tilaisuudessa esitettiin täydentäviä kysymyksiä, joihin hankevastaava ja konsultti vastasivat.

Tampereen kaupungin ympäristönsuojelun edustaja kysyi, voiko puustonhoitoa tehdä eri tavalla ekologisesti tärkeällä alueella johtoalueen sivualueiden osalta. Fingridin mukaan se edellyttäisi erikoissuunnitelmaa. Voimajohtoalueelta puusto poistetaan kokonaan rakennettaessa ja myöhemmin helikopterisahataan puiden kasvettua. Reunavyöhykkeen etuosalla sallitaan 10 metriä puuston korkeutena ja takaosassa 20 metriä. Kaikki voimajohtorakenteet edellyttävät vastaavaa puustonhoitoa.

Tampereen kaupunki nosti esiin myös liito-orava alueet ja ekologiset yhteydet. Voimajohtohankkeen lisäksi valtatie 3 uusiminen pirstoo ympäristöä ja eliöiden kulkuyhteyksiä. Peltolammilla on liito-orava ja luonnonsuojelualue. Kaavassa on myös keskuspuistomerkinä. Linja lähes halkaisee yleiskaavan ekologisen yhteyden Lahdesjärven suunnassa. Lievennystoimia tulee tehdä kaikin mahdollisin tavoin luontoon kohdistuvien vaikutusten estämiseksi ja vähentämiseksi. Kaupunkialueella on keskeistä saada lisättyä ja vähintään ylläpidettyä luonnonmonimuotoisuutta. Fingrid totesi, että uudessa suunnitelmassa johtoalue ei levene, jonka vuoksi vaikutukset ovat vähäisempiä. Lisäksi

12.9.2024

Fingrid ei omista voimajohtoaluetta, vaan luonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden tekeminen jää maanomistajien vastuulle.

Nokian kaupungin ja Pirkkalan kunnan edustajat nostivat esiin asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Fingridin mukaan vaikutukset voidaan välttää pylvässijoittelulla mm. Savikkokadun AO-tontin kohdalla. Pylväsmallin valinta vaikuttaa paljon ympäristövaikutuksiin ja Pirkkalan kunnan mielestä molempia vaihtoehtoja tulisi arvioida. Kunnan puheenvuorossa mietittiin korkeamman pylvään näkymistä kaukomaisemassa metsäisillä alueilla. Fingridin mukaan vapaasti seisova pylväs on korkeampi, mutta siro. Fingrid totesi lisäksi, että sähkömagneettikentät jäävät selvästi alle raja-arvojen kaikissa malleissa. Korkeammalla pylväsmallilla voi olla kuitenkin vaikutuksia muuttolinnustoon. Pirkkalan kunta kysyi, tehdäänkö kaikki esitetyt lieventämistoimenpiteet. Fingrid vastasi, että kaikki on tarkoitus toteuttaa.

Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri vastuualueen edustaja piti hyvänä, että hanke yhteensovitetään tiehankkeiden kanssa. Erityisesti on otettava huomioon valtatie 3 parantaminen, jossa yleissuunnitelma nähtävillä, sekä useiden maanteiden sijoittuminen suunnittelualueelle. Pylväiden sijoittelussa on huomioitava Väyläviraston ohjeet ja lupatarpeet.

Pirkanmaan ELY-keskuksen maankäytön edustaja totesi, että hankkeessa on hyvin käsitelty vaikutukset ja lieventämistoimenpiteet valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkailla alueilla. Vaikutukset nähdään kokonaisuutena vähäisinä.

Pirkanmaan liitto totesi, että maakuntakaavasta ei aiheudu erityisiä huomioon otettavia seikkoja hankkeelle, koska kyseessä on olemassa olevan voimajohdon parantaminen. Liitto tuo esiin maisemallisesti arvokkaan alueen reitin länsipäässä (Pyhjärven–Nokianvirran–Kuloveden kulttuurimaisema), jonka kohdalla tulee huomioida Pirkanmaan maakuntamuseon näkemys. Lisäksi on tärkeää huomioida virkistysreittien säilyminen.

Pirkanmaan maakuntamuseo on toimittanut lausuntonsa 4.7.2024, jossa huomioidaan täydennystarpeita ympäristöselvitykseen. Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueet on listattu ympäristöselvityksessä, mutta Savilahden ja Topparin kulttuurimaiseman maakunnallisesti merkittävää luokitusta ei kuitenkaan ole mainittu.

Koska kyse on olemassa olevan voimajohdon saneerauksesta, ei hanke tuo maisemaan täysin uutta elementtiä. Ympäristöselvityksessä voimajohdon uusimisesta arvioidaan aiheutuvan korkeintaan vähäisiä maisemavaikutuksia avoimille peltoaukeille ja vesistöjä ylittävälle osuuksille. Vaikutukset syntyvät pylväskorkeuksien kasvattamisesta 5-10 metrillä, voimajohdon osuudesta riippuen. Entistä korkeammat pylväät näkyvät jonkin verran aikaisempaa kauemmas. Maisemamuutoksia voidaan hillitä sijoittamalla uudet pylväät nykyisten pylväspaikkojen kohdille.

12.9.2024

Topparin ja Savilahden maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman alueella pylväskorkeus kasvaa 5 m. Voimajohtoreittiä siirretään pohjois-etelä-suunnassa n. 20 m, mikä aiheuttaa maisemavaikutuksia. Myös pylväspaikat muuttuvat. Maisemavaikutuksia voidaan lieventää valitsemalla voimajohdon laajentamissuunnaksi pohjoinen, jolloin voimajohtoreitti siirtyy kauemmas Savilahden pihapiirin rakennuskulttuurin ydinalueesta. Vaikutuksia maisemaan voidaan lieventää pyrkimällä sijoittamaan uudet pylväät nykyisten pylväiden lähelle.

Nokialla Pyhäjärven-Nokianvirran-Kuloveden maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella voimajohto-osuus on suunniteltu uudistettavan vapaasti seisovin T-pylväin, joiden korkeus on 10 m nykyistä suurempi, tai vaihtoehtoisesti matalammin harustetuin pylväin, jolloin johtoalue levenisi nykyisestä 9 m. Selvityksen mukaan matalampi harustettu pylväsmalli on maisemavaikutuksiltaan vähäisempi. Harustetun pylvään vaatima leveämpi voimajohtoalue korostuisi kuitenkin maisemassa alueilla, joilta metsää jouduttaisiin raivaamaan. Maakuntamuseo pitää positiivisena, että matalampaa pylväsratkaisua tutkitaan hankkeessa yhtenä toteutusvaihtoehtona osuudella E-F.

Arkeologista inventointia on täydennetty Pirkanmaan maakuntamuseon aiemman lausunnon perusteella. Ympäristöselvityksessä ja sen päivityksessä otetaan huomioon hankealueella tai läheisyydessä sijaitsevista kiinteistä muinaisjäännöksistä uutta/muuttuvaa linjaa lähinnä sijaitsevat Tampereen Peltolammin kipinäaidat (muinaisjäännöstunnus 1000037223) ja Nokian Luodon rajamerkki (1000048722) sekä arkeologinen kulttuuriperintökohde Kierikan rajamerkit (1000048723). Vaikutuksia on arvioitu lisäksi Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkittyyn arkeologisen perinnön ydinalueeseen Sotka-Keho-Kattilainen. Vaikutukset suojelukohteisiin on arvioitu vähäisiksi tai on todettu, että muutoksia aiempiin vaikutuksiin ei tule. Vaikutuksia vältetään pylvässijoittelulla ja merkitsemällä kohteet rakentamisen ajaksi maastoon kohteissa liikkumisen välttämiseksi. Ehdotuksia lieventämistoimenpiteiksi tarkennetaan erillisissä ympäristökohdeohjeissa.

Pirkanmaan maakuntamuseo edellyttää vielä täydennyksiä ympäristöselvitykseen. Nokian Kohman kivikautinen löytöpaikka (1000040063) ei vaikuta maankäyttöön eikä sitä ole tarpeen huomioida hankkeessa. Kartan 19 kuvatekstiin tulee korjata maininta kulttuuriperintökohteista. Puuttuvat muinaisjäännöstunnukset (kohteet Kierikka ja Luoto) tulee täydentää selvitykseen. Johto-osuudella E-F linjan vieressä sijaitseva kivikautinen asuinpaikka Nokian Mattilanpelto (1000040062) on jätetty huomiotta, vaikka kohde sijaitsee nykyisestä johtolinjasta n. 40 m etäisyydessä ja vaihtoehtoisessa suunnitelmassa johtoalue levenisi nykyisestä. Ympäristöselvityksestä tulee vielä ilmetä, että kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolaila rauhoitettuja kohteita ja niiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen sekä muu niihin kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kielletty (MML 1 ja 4 §).

12.9.2024

Maakuntamuseon edellisessä lausunnossa mainittuun Nokian Mattilan-Kuirinmäen muinaisjäännöskompleksiin kohdistuvat maisemalliset vaikutukset tulee ottaa huomioon pylväiden suunnittelussa ja hankkeen vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusarviointia tulee täydentää Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkityn Haaviston-Nokianvuoren arkeologisen perinnön ydinalueen osalta. Edellä kuvatusti täydennettynä ympäristöselvitystä voitaisiin pitää arkeologisen perinnön osalta riittävänä. Täydennetty ympäristöselvitys pyydetään lähettämään Pirkanmaan maakuntamuseoon nähtäväksi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuuden osalta Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että Lahdesjärvi-Melo-voimajohtohankkeella ei alustavasti arvioituna olisi niin merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueen kulttuuriympäristön arvoihin, että YVA-menettely olisi kulttuuriympäristön näkökulmasta hankkeessa välttämätön. Tästä huolimatta vaihtoehtojen vertailu ja asianmukainen, mm. riittäviin kuvasovitteisiin perustuva vaikutusten arviointi on tärkeää tehdä erityisesti maakunnallisesti merkittävien Pyhäjärven - Nokianvirran - Kuloveden kulttuurimaiseman ja Haaviston- Nokianvuoren arkeologisen perinnön ydinalueen osalta.

Tampereen kaupungin kaavoitusviranomaisen 22.8.2024 antamassa lausunnossa on todettu suunnitellun voimajohdon sijoittuminen maakuntakaavan, yleiskaavan ja asemakaavan tasolla. Maakuntakaavassa 2040 (hyväksytty 24.4.2019) Lahdesjärvi- Melo voimajohto on merkitty olemassa olevana voimalinjana. Tampereen kaupungin alueella, Lahdesjärven ja Arranmaan välillä, voimajohto sijaitsee maankäytöltään kaavaluokitusten mukaan joukkoliikennevyöhykkeen vaikutuksessa oleviksi työpaikka- alueiksi, palveluiden alueiksi, ja taajamatoimintojen alueiksi merkityillä alueilla.

Tampereen kantakaupungin yleiskaavayhdistelmän muodostavat kolme voimassa olevaa yleiskaavaa; Kantakaupungin vaiheyleiskaava, Kantakaupungin yleiskaava 2040 ja Keskustan strateginen osayleiskaava. Voimajohto sijoittuu Tampereen yleiskaavan 2040 alueelle noin puolentoista kilometrin matkalta. Yleiskaava 2040 on kuulutettu voimaan 20.1.2020. Voimajohtoa ei ole merkitty kaavaan. Kaavassa alue, johon voimajohto sijoittuu, koostuu asumisen alueesta, työpaikkojen ja elinkeinojen alueista, keskuspuistoverkostosta ja palveluiden/työpaikkojen sekoittuneesta alueesta. Peltolammin eteläpuolella johto sijoittuu lyhyeltä osuudelta luonnonsuojelualueeksi merkitylle kohteelle.

Multisillan ja Lahdesjärven välillä voimajohtokäytävä on merkitty asemakaavoihin tilavarauksena. Voimajohtokäytävän kokonaisleveys asemakaavoissa on 30–60 metriä riippuen ympäröivästä maankäytöstä. Teollisuusalueilla tilavaraus on pääsääntöisesti 30 metriä ja asuinalueilla 60 metriä. Uusittavan voimajohdon suhde ympäröivään maankäyttöön osuudella Multisilta - Lahdesjärvi on esitetty kartalla. Voimajohtokäytävän sijainnin ja tilavarauksen osalta lausunnossa todetaan, että voimajohtokäytävä rajautuu suurelta osin asemakaavoitettuihin

12.9.2024

korttelialueisiin ja liikennealueisiin. Voimajohtokäytävän nykyisen tilavarauksen ja sijainnin säilyttäminen on kannatettava ratkaisu.

Vuoreksen puistokadun pohjoispuolella Asemakaava 8858 vahvistui kesällä 2024. Voimajohtokäytävälle on varattu kaavaratkaisussa lisätilaa 2 metriä nykyisen johtokäytävän molemmilla puolilla. Aunankorvessa Oikojankadun eteläpuolella on täyttöalue, johon suunnitellaan Aunankorven virkistysmäkeä. Alueelle suunnitellut ja toteutetut hulevesirakenteet ja kulkuyhteydet tulee huomioida voimalinjan tarkemmassa suunnittelussa. Voimajohtolinjauksen sivuaa olemassa olevaa hulevesiallasta Oikojankadun ja tontin 6141- 2 (osoite Oikojankatu 15) lounaispuolella. Pylväiden tulee sijaita niin kaukana hulevesialtaan luiskan yläreunasta, että luiskan ja pylvään välissä pystyy tekemään altaan kunnossapitotöitä kaivinkoneella. Perkkoonpuistossa voimajohtokäytävä on virkistyskäytössä. Uusien pylväiden sijoituksen suunnittelussa tulee huomioida virkistysreittien sijainnit. Voimajohtokäytävä leikkaa Peltolammin - Pärrinkosken luonnonsuojelun laajennusta. Pylväiden sijaintien suunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

ELY-keskus on toimittanut muistion sekä Pirkanmaan maakuntamuseon ja Tampereen kaupungin kaavoitusviranomaisen lausunnon tiedoksi hankkeesta vastaavalle mahdollista vastineen antoa varten. Hankkeesta vastaava on antanut vastineensa Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnosta 7.8.2024 ja Tampereen kaavoitusviranomaisen lausunnosta 27.8.2024.

Fingrid Oyj:n vastineessa todetaan, että **Pirkanmaan Maakuntamuseon** lausunnossaan esittämien huomioiden perusteella konsultti on täydentänyt vaikutusarviointia ja huomioi täydennykset ympäristökohdeohjeita laatiessaan seuraavasti:

Johto-osuudella E-F noin 40 metriä nykyisen voimajohtolinjasta ja noin 8,7 metriä voimajohtoalueen reunasta lounaaseen sijaitseva kivikautinen asuinpaikka Nokian Mattilanpelto (1000040062) ei sijaitse voimajohtoalueella tai voimajohtolinjan leveysalueella, mikäli osuus E-F toteutettaisiin harustetuilla pylväillä. Kohteeseen ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia, kun voimajohtoalueelle siirryttäessä ei liikuta kohteen päällä. Kohde ja liikkumisrajoitukset huomioidaan laadittavissa ympäristökohdeohjeissa.

Voimajohto-osuudella E-F nykyisen voimajohtoalueen reunasta noin 22 metriä pohjoiseen sijaitsee Haaviston-Nokianvuoren arkeologisen perinnön ydinalue ja noin 150 metriä voimajohtoalueen reunasta pohjoiseen Nokian Mattilan-Kuirinmäen muinaisjäännöskompleksi (536010013 ja 536010014). Mikäli osuus E-F uusitaan harustetuilla pylväillä, voimajohtoalue siirtyy yhdeksän metriä pohjoiseen eli kohteita lähemmäksi, mutta pylväskorkeus ei muutu. Vapaasti seisovalla pylväällä toteutettaessa voimajohtoalue säilyy nykyisen levyisenä, mutta pylväskorkeus olisi noin 10 metriä nykyistä korkeampi.

12.9.2024

Maisemavaikutuksia voidaan hillitä pylväiden sijoitussuunnittelussa esimerkiksi sijoittamalla uudet pylväät nykyisten pylväspaikkojen lähetyville, jolloin vaikutukset jäävät vähäisiksi. Kohteisiin kohdistuvat uudet maisemalliset vaikutukset arvioidaan korkeintaan vähäisiksi, sillä voimajohto on jo nykyisellään maisemassa olemassa oleva elementti. Ympäristökohdeohjeiden laadinnassa huomioidaan myös tarvittavilta osin Savilahden ja Topparin maakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema, Kierikan rajamerkki (1000048723) ja Luodon muinaisjäännos (1000048722).

Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolailla rauhoitettuja kohteita ja niiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen sekä muu niihin kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kielletty (MML 1 ja 4 §). Tämä sekä mahdolliset kohdekohtaiset lieventämistoimenpiteet huomioidaan laadittavissa ympäristökohdeohjeissa.

Fingrid Oyj:n näkemyksen mukaan maakuntamuseon lausunnossaan mainitsemat kohteet ja esiin tuomat asiat pystytään huomiomaan hankkeen jatkosuunnittelussa ympäristökohdeohjeita laadittaessa. Lausunnossa esiin tuodut huomiot eivät muuta ympäristöselvityksen johtopäätöksiä eivätkä edellytä YVA-menettelyn soveltamista hankkeeseen.

Fingrid toteaa vastineessaan, että **Tampereen kaupungin** lausunnossaan esiin tuomat asiat otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa muassa laatimalla mainituista kohteista kohdeohjeet (Peltolammin-Pärrinkosken luonnonsuojelualueen laajennus, Perkkoonpuiston virkistysreitit ja olemassa oleva hulevesiallas).

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Fingrid Oyj Lahdesjärvi-Melo 2x110 kV voimajohtohankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Hankeluettelotarkastelu

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät sellaiset hankkeet ja niiden muutokset, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 1 mom.). Hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä, on määritelty YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. Hankeluettelon kohdan 8 b) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan vähintään 220 kilovoltin maanpäällisille voimajohdoille, joiden pituus on yli 15 kilometriä.

Lahdesjärvi-Melo välillä suunnitellaan rakennettavan enintään 2x110 kV voimajohtoa aiemman voimajohdon tilalle 23 km matkalla. Koska

12.9.2024

voimajohdon jännite jää alle hankeluettelon mukaisen raja-arvon, hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä suoraan hankeluettelon perusteella.

Yksittäistapaustarkastelu

Sovellettavat säännökset

YVA-lain 3 §:n 2 momentin nojalla arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Säännöksen 3 momentin mukaan päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2 ja YVA-asetuksen 2 §:ssä.

Päätös on tehty hankkeesta vastaavalta saatujen tietojen, toimitettujen lausuntojen sekä ELY-keskuksen käytössä olevien asiantuntijatiedon perusteella. ELY-keskus on arvioinut Fingrid Oyj:n Lahdesjärvi-Melo 2x110 kV voimajohtohankkeen YVA-menettelyn tarvetta YVA-lain liitteessä 2 säädettyjen kriteerien mukaan sekä vertaamalla sen todennäköisten vaikutusten laatua ja laajuutta YVA-lain liitteessä 1 esitettyjen hankkeiden laatuun ja laajuuteen.

Päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta voidaan ottaa huomioon myös mahdollisuudet vähentää vaikutuksia tehokkaasti. Tämä päätös on tehty ottaen huomioon lieventämistoimet, jotka on esitetty ympäristöselvityksissä.

Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Fingrid Oyj:n 2x110 kV voimajohto jää jännitteeltään alle YVA-asetuksen hankeluettelossa mainitun 220 kV rajan, mutta ylittää pituudeltaan asetuksessa mainitun yli 15 km. Hankkeessa suunnitellun voimajohdon pituus on noin 23 kilometriä. Uuden suunnitelman mukaan voimajohto rakennetaan pääosin samaan johtokäytävään, vain pylväspaikat muuttuvat. Voimajohtoreitti sijaitsee pääosin metsätalousalueella ja ylittää myös peltoaukeita, taajamaa ja liikennealueita. Voimajohtoreitin kaavatilanne on kuvattu. Lisäksi on huomioitu olemassa olevat ja tulevat tiehankkeet, sekä rautatiet ja puolustusvoimien rakenteet. Ympäristöselvityksissä ei ole arvioitu yhteisvaikutuksia muiden lähellä tai samassa johtokäytävässä kulkevia voimajohtoja. Selvityksissä ei mainita muun muassa Luodonsaarella ja Sotkassa vieressä kulkevia voimajohtoja, jotka leventävät omalta osaltaan johtokäytävää. ELY-keskus kuitenkin arvioi, ettei hankkeella ole sellaisia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa, että se vaatisi YVA-menettelyä.

12.9.2024

Ympäristöselvityksen mukaan hanke ei ympäristövaikutuksiltaan eroa nykytilanteesta merkittävästi. Aiheutuvat vaikutukset ovat paikallisia, pääasiassa rakentamisen aikaisia sekä ajallisesti väliaikaisia. ELY-keskus katsoo, että rakentamisaikaisten haittojen lieventämiskeinoja on käsitelty kattavasti eri vaikutustyyppien osalta.

Kaavatilanne on kuvattu ympäristöselvityksissä asianmukaisesti. Hanke ei ole ristiriidassa aluetta koskevien kaavamääräysten kanssa. Maankäytön kannalta rakennusrajoituksen leveneminen johtoalueen ulkoreunaan nykyisen ohjeistuksen mukaisesti, saattaa aiheuttaa paikallisesti rajoituksia lisärakentamiseen. Selvityksen mukaan mahdolliset nykyiset rakennukset voivat jäädä voimajohdon reunavyöhykkeelle, mutta uusia rakennuksia ei rakennusrajoitusalueelle voida rakentaa.

ELY-keskus toteaa ympäristöselvitysten perusteella, että hankkeessa esitetyillä vaihtoehdoilla ei ole sellaisia merkittäviä vaikutuksia ilmastoon, pinta- ja pohjavesiin tai maa- ja kallioperään, että se vaatisi YVA-menettelyä. Kyseisten vaikutusten vähentämiseksi on esitetty lieventämistoimenpiteitä, jotka tulee toteuttaa. Alla ELY-keskus tarkastelee hankkeen muita vaikutuksia kunnittain ja reittiosuuksittain.

Tampereen kaupungin alueelle sijoittuvat osuudet A-B ja B-C. Osiolla A-B Lahdesjärven ja Multisillan välillä on suunnitteilla kaksi vaihtoehtoista ratkaisua, jossa uusittava voimajohto rakennetaan 2x110 kilovoltin voimajohtona vapaasti seisoviin yhteispylväisiin tai yhtenä 110 kilovoltin voimajohtona harustetuin pylväin. Kyseisellä osuudella voimajohtokäytävä rajautuu suurelta osin asemakaavoitettuihin korttelialueisiin ja liikennealueisiin. Osuudella B-C uusittava voimajohto rakennetaan vapaasti seisovien yhteispylväiden varaan. Vapaasti seisova pylväsvaihtoehto on noin 10 metriä nykyisiä pylväitä korkeampi, mutta mahdollistaa johtoalueen leveyden säilymisen ennallaan. Osuus sivuaa asuinalueita Multisillassa. ELY-keskus katsoo, että huomioimalla kohdeohjeissa Tampereen kaupungin lausunnossaan esittämät asiat, voimajohdon uusimisesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia maankäyttöön ja kaavoitukseen näillä osuuksilla. Muiden vaikutusten katsotaan olevan vähäisiä, koska johtoalue ei levene ja pylvässijoittelulla pystytään lieventämään vaikutuksia. Luontokohteiden huomioimisesta on annettu ohjeita jatkosuunnitteluun omassa osiossaan.

Pirkkalan kunnan alueelle sijoittuu osuus C-D Multisillan ja Kaivannonsalmenkanavan välille. Voimajohtoreitti kulkee pääosin metsäalueella, mutta ylittää haja-asutusalueita Pirkkalan kunnan Sorkkalassa sekä peltoalueita Sorkkalassa, Harjulassa ja Savilahdella. Aiemmin esitetyn harustetun portaalipylvään vaihtoehtoiseksi toteutustavaksi harkitaan vapaasti seisovaa T-pylvästä. Uuden suunnitelman mukaan maankäyttöön ja kaavoitukseen kohdistuvat kokonaisvaikutukset arvioidaan aiemman suunnitelman kaltaisesti korkeintaan vähäisiksi. Maankäyttöön kohdistuvat kokonaisvaikutukset arvioidaan kuitenkin aikaisempaa suunnitelmaa lievemiksi maa- ja metsätalousalueisiin ja rakennusrajoitusalueeseen kohdistuvien

12.9.2024

vähäisempien muutoksien osalta. ELY-keskus katsoo, että kokonaisuudessa hankkeella on vähäisempiä vaikutuksia, jos hanke toteutetaan uuden suunnitelman mukaisesti samaan johtokäytävään. Mikäli osuudella C-D päädytään aiempaan suunnitelmaan, jossa johtoalue siirtyy 20 metriä etelään tai pohjoiseen ja levenee 6 metriä, voidaan vaikutuksia lieventää ympäristöselvityksessä esitetyillä tavoilla. Levenemissuunnalla on tällöin vaikutusta arvokohteiden säilymiselle. Mikäli voimajohtoalue levenee etelään, sillä on enemmän haitallisia maisemavaikutuksia Topparin ja Savilahden maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Etelään siirtyvä voimajohto asettuisi päällekkäin Kierikan eteläisen rajamerkin kanssa. Rakennuksia on voimajohdon molemmin puolin Kaitalankulmassa, Suojasessa ja Sorkkalassa, mutta kyseisen osuuden pituuteen nähden varsin vähäisesti. Etelään levenevällä voimajohtoalueella on enemmän vaikutuksia Taaporinvuoren-Myllynyvuoren kallioalueeseen, mutta vaikutukset voidaan välttää sijoittamalla pylväs alueen ulkopuolelle. Aiemmalla suunnitelmalla on levenemissuunnasta riippumatta vähäisiä vaikutuksia virkistysreitteihin, metsätalouteen ja hiilinielujen poistuman kautta ilmastoon. Vanha, käytöstä poistuva voimajohtoalue saa ennallistua, joka vähentää hieman vaikutuksia. Selvityksissä on arvioitu, että levenevillä vaihtoehtoilla ei ole vaikutuksia ihmisten terveyteen, koska STM:n määrittelemät raja-arvot ja toimenpidetasot eivät ylitä sähkö- ja magneettikenttien osalta. Luontokohteiden huomioimisesta on annettu ohjeita jatkosuunnitteluun omassa osiossaan. Kokonaisuutena ELY-keskus katsoo, että osuuden C-D toteuttaminen korkeammalla pylväsratkaisulla on kannatettavampi, vaikka korkeampi pylväs näkyy maisemassa kauemmaksi.

Nokian kaupungin alueelle sijoittuvat osuudet D-E ja E-F. Osuudella D-E Kaivannonsalmen ja Sotkan välillä toteutetaan vapaasti seisovalla t-pylväällä, jolloin johtoalue ei levene. ELY-keskus pitää hyvänä, että johtoalue ei levene osuudella D-E, koska se sivuaa asuinalueita Sotkassa ja ylittää Natura 2000- alueen Luodonsaaressa. Rakentamisrajoitusalueen leveneminen Sotkassa voi aiheuttaa muutamalla kiinteistöillä rakentamisrajoitusta sekä korkeampi pylväs asumisviihtyvyyttä vähentävää maisemahaittaa. Voimajohto ylittää Pyhäjärven Luodonsaaren etelä- ja pohjoispuolilla Kaivannonsalmen kanavan ja Sotkanvirran kohdalla. Pyhäjärven ylittävällä osuudella pylväskorkeus kasvaa noin 10 metriä, josta aiheutuu maisemallinen muutos Pyhäjärven ylle. Muutoksesta aiheutuva haitta on kuitenkin pieni siihen nähden, että kapean Luodonsaaren kohdalla ei tarvitse voimajohtoaluetta leventää. Pirkanmaan ELY-keskus on Luodonsaaren Natura-arvioinnista antamassaan lausunnossaan antanut ohjeistuksen töiden suorittamiseen Natura-alueella.

Sotkan Savikkokadun kohdalta kohti Meloä tutkitaan kahta vaihtoehtoa, jossa johto sijoittuu nykyisen paikalle vapaasti seisovin t-pylväin siten, että johtoalueen leveys säilyy ennallaan, tai maakuntamuseon ehdotuksen mukaisesti käytetään matalampaa pylväsratkaisua, jossa johtoalue levenisi nykyisestä 9 metriä koilliseen. Sotkan asuinalueen jälkeen osuus E-F sijoittuu haja-asutusalueelle ja sivuaa muutamia kiinteistöjä ja niiden ulkorakennuksia. Ilmakuvan perusteella ELY-keskus toteaa, että osuudella

12.9.2024

E-F on ratkaisevaa, mihin kohtaan Savikkokadun päässä pylväs rakennetaan. Mikäli päädytään johtoaluetta leventävään ratkaisuun, tulee huomioida myös toisen toimijan 20 kV voimajohto, joka leventää avointa aluetta entisestään. Kohman Kahtalammella voimajohtoalueen läheisyydessä sijaitsee piharakennus, joka selvityksen mukaan on potentiaalisesti sauna. Ilmakuvatarkastelun perusteella rannassa on muutama laituri, jotka viittaisivat lammen virkistyskäyttöön. Lammen kohdalla johtoalueen leventäminen edellyttää tarkempaa selvitystä, mikäli kulttuuriympäristöön kohdistuvien maisemavaikutusten lieventämiseksi edetään johtoaukeaa leventävään ratkaisuun. ELY-keskus näkee ongelmallisena levenevän voimajohtoaukean myös maa- ja metsätalouden näkökulmasta. Kohmalassa voimajohto kulkee pienialaisten peltolaikkujen yli ja leveämpi harustettu pylväs vie enemmän peltopinta-alaa kuin vapaasti seisova T-pylväs. Pelloilla ja pihapiireissä sijaitsevat vanhojen pylväspaikkojen perustukset poistetaan uudistuksen aikana, joka lieventää hieman vaikutusta. Lisäksi Nokianvirran ja nykyisen voimajohtojen välille sijoittuu metsäinen vyöhyke, joka kapenisi johtoalueen levetessä koilliseen/pohjoiseen. ELY-keskus pitää yllä mainituin sekä alempana luonto-osiossa mainituin perustein kannattavampana osuuden D-E toteuttamista vapaasti seisovalla T-pylväällä, mikäli se kulttuuriympäristöön kohdistuvien maisemavaikutusten kannalta on mahdollista.

Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Voimajohtoreitti kulkee kolmen yksityismaiden luonnonsuojelun alueen ja kahden Natura 2000-verkoston kohteen alueella tai läheisyydessä. Ympäristöselvityksen yhteydessä on tehty luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi Luodonsaaren Natura-alueelta, jonka lävitse voimalinja kulkee. Natura-alueelle ei arvioitu kohdistuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia linjan uusimisesta olemassa olevaan johtoaukeaan, joka ei levene. Pirkanmaan ELY-keskus on lausunnossaan yhtynyt arvioinnin johtopäätökseen ja antanut ohjeistuksen töiden suorittamiseen Natura-alueella. Pöllönvuoren Natura-alueeseen Nokialla ei arvioida muodostuvan vaikutuksia, sillä voimalinja ei levene kohteen läheisyydessä, ja Natura-alueen sekä Lahdesjärvi-Melo linjan välissä kulkee nykyisellään toisen toimijan voimalinja. Tampereen alueella linjaus kulkee Peltolampi-Pärrinkosken suojelun alueen laajennuksen (YSA236535) läpi ja Leppäperkon luonnonsuojelun alueen (YSA045398) etelärajaa pitkin. Mikäli reitin jatkosuunnittelussa ei voida edetä uudella suunnitelmalla toteutuksesta T-pylväällä, tulee tarkastella luonnonsuojelulain poikkeuslupan tarve yksityisten suojelun alueiden rauhoitusmääräyksistä reitin mahdollisesti leventyessä Leppäperkon luonnonsuojelun alueen kohdalla. Toimijan tulee olla yhteydessä Pirkanmaan ELY-keskukseen poikkeuslupan tarpeen arvioimiseksi suunnitelmien tarkentuessa. On huomioitavaa, että poikkeuslupa voidaan myöntää vain luonnonsuojelun alueilla määritettyjen ehtojen täyttyessä.

Peltolampi-Pärrinkosken luonnonsuojelun alueen laajennuksen kohdalla johtoaukean eteläpuolella sijaitsee louhikko, jossa esiintyy tiukasti suojeltua hajuheinää. Hajuheinä on EU:n luontodirektiivin liitteen IV b) -laji, jonka yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä

12.9.2024

heikentää. Suunnitelman mukainen johtolinjan uusiminen olemassa olevaan käytävään ei todennäköisesti vaikuta hajuheinäesiintymän tilaan. Linjan varrelta havaittiin myös useita liito-oravakohteita, ja alueelta on myös aiemmin tiedossa olevia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravaan kohdistuvat vaikutukset riippuvat olennaisesti hankkeen toteuttamistavasta, joka varmistuu vasta jatkosuunnittelussa. Liito-oravaan kohdistuu todennäköisesti vähäisempiä vaikutuksia, mikäli voimajohto uusitaan olemassa olevaan käytävään elinympäristöjen kohdalla. Mikäli johtoaukeaa tullaan siirtämään tai leventämään, vaikutukset ovat suurempia. ELY-keskus huomioi, että aikaisemmin tunnistettua lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää, jos alue edelleen soveltuu liito-oravalle, vaikka merkkejä liito-oravan esiintymisestä ei tarkastettaessa löydettäisi. Heikentämiskiello koskee myös reunavyöhykkeen puuston käsittelyä, mikäli lisääntymis- ja levähdyspaikka tai kulkuyhteys sijaitsee reunavyöhykkeellä. Tiedossa olevia liito-oravan elinympäristöjä, jotka rajautuvat johtoaukeaan sijaitsee selvityksen mukaan Multisillassa, Lahdenpohjantie E:n kohteella, Luodonsaareissa ja Kohmalassa. Lisäksi Lahdenpohjantie E:n ja Kohmalan elinympäristöillä kulkuyhteydet voivat vähintään väliaikaisesti heikentyä, jos linjaa levennetään. Suunnitelmien tarkentuessa toimijan tulee olla yhteydessä ELY-keskukseen liito-oravakohteiden tarkemmasta huomioimisesta.

Lahdesjärvi-Melo voimajohtohankkeen ympäristöselvityksessä on havaittu kalasääsken pesä reitin lähiympäristöstä. Linjan uusiminen nykyistä korkeammalla pylvästyypillä voi houkuttaa kalasääskeä pesimään linjapylväaseen, mikä ei ole sähköturvallisuuden vuoksi toivottavaa. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee suunnitella kohteen läheisyyteen toimenpiteitä, joilla voidaan ennaltaehkäistä sääksen pesimisen siirtymistä rakenteisiin. Kalasääsken pesän lähetyvillä ei saa tehdä hankkeen rakentamis- tai purkutoimenpiteitä sääksen pesimäaikana 1.4.–15.9. Muita linnustovaikutuksia tulee vähentää valitsemalla reitin linjauksista linnustokohteita huomioiva vaihtoehto ja lisätä huomiomerkintöjä vesistöjä ja peltoaukeita ylittäviin linjan kohtiin.

Kokonaisuutena hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia voidaan joko lieventää tai osittain estää valitsemalla oikeat työtavat ja huomioimalla voimajohdon läheisyyteen sijoittuvat luontokohteet uusien pylväiden sijoitussuunnittelussa. Merkittävä vaikutus on linjan toteutustavalla erityisesti reittivälillä Multisillalta Luodonsaareen. Luontokohteisiin sekä alueen ekologiseen verkostoon vähiten vaikuttava vaihtoehto on johdon uusiminen olemassa olevaan johtolinjaan korkeammalla pylvästyypillä.

Yhteenveto

Hankkeen ominaisuuksien, sijainnin ja vaikutusten luonteen huomioiden sekä esitettyjen selvitysten ja lausunnoissa esiin tuotujen asioiden perusteella hankkeesta tai hankkeiden yhteisvaikutuksista ei arvioida aiheutuvan laajuudeltaan tai laadultaan YVA-lain hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joiden perusteella voitaisiin edellyttää YVA-menettelyn soveltamista hankkeessa. Mikäli päädytään johtoaluetta leventäviin ratkaisuihin

12.9.2024

osuuksilla C-D ja E-F, tulee näiden osalta jatkaa viranomaisneuvotteluita parhaimman ratkaisun löytämiseksi.

Ympäristöselvitys ja kohdekortit tulee päivittää sen mukaan, mitä edellä on todettu. Lisäksi vaikeasti havaittavat arvokohteet on tarvittaessa merkittävä maastoon.

Mikäli hanke kuitenkin olennaisesti muuttuu esitetystä tai sitä myöhemmin laajennetaan, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudestaan.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

YVA-lain 31 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3 §, 11 §, 12 §, 13 §, 31 §, ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen (YVAL 37 §:n 1 mom.). Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. (YVAL 37 §:n 2 mom.)

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tämä päätös lähetetään saantitodistuksella hankkeesta vastaavalle ja tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Päätöstä koskeva julkinen kuulutus sekä kuulutettava päätös ovat kuulutusaikana 13.9.–14.10.2024 yleisesti nähtävillä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivuilla (<https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pirkanmaa>). Tieto kuulutuksesta pyydetään myös julkaisemaan Tampereen ja Nokian kaupunkien sekä Pirkkalan kunnan verkkosivuilla.

12.9.2024

ASIAN KÄSITTELY

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Katja Sippola ja ratkaissut lakimies Riina Arffman. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Liitteet Valitusosoitus (hankkeesta vastaavalle)

Jakelu Fingrid Oyj (saantitodistuksella)

Tiedoksi, sähköisesti
Tampereen kaupunki
Pirkkalan kunta
Nokian kaupunki
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan maakuntamuseo

Tämä asiakirja PIRELY/4854/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/4854/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Sippola Katja 12.09.2024 14:13

Ratkaisija Arffman Riina 12.09.2024 14:23